

ст. 147 КК України і умисно вбила заручника, мають кваліфікуватися за ч. 2 ст. 147 КК України за ознакою спричинення тяжких наслідків і за п. 3 ч. 2 ст. 115 КК України.

Потребують аналізу приклади відмежування умисного вбивства, яке було вчинене з особливою жорстокістю (п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України), від інших злочинів, вчинених з особливою жорстокістю, під час яких настала смерть потерпілого. Оскільки у п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України особлива жорстокість передбачена як обставина, що обтяжує вбивство, то її передбачення як обтяжуючої ознаки у ч. 2 ст. 67 КК України не може повторно враховуватися при призначенні покарання.

Література

1. Конституція України 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Брич Л.П. Про ієрархію типів співвідношення між складами злочинів зі спільними ознаками. *Кримінальний кодекс України: 10 років очікувань* м. Львів, 23-24 вересня 2011 р.: Львівський держ. ун-т внутр. справ, 2011. С. 80.

УДК 343.22(043.2)

Пастух Д.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна
Науковий керівник: Ющик О.І., к.ю.н.

ПРОБЛЕМАТИКА РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Глобалізаційні процеси, пов'язані з міжнародно-правовим конвенційним регулюванням протидії злочинності корпоративних суб'єктів як учасників кримінально-правових відносин, а відтак – розширенням сфери застосування закону про кримінальну відповідальність, закономірно вимагали від вітчизняного законодавця розробки обґрунтованих гарантій співмірної відповідальності юридичних осіб за такі діяння (дії та (чи) бездіяльність). В алгоритмі, на виконання вимог та завдань, взятих на себе Україною з позицій відкриття нових горизонтів транснаціональної співпраці, лібералізації нормативних положень законодавства до норм-принципів, розроблених європейським співтовариством, до Загальної частини Кримінального кодексу України у

2014 році включено Розділ XIV-1 «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб», вдалість включення якого неможливо оцінити однозначно [1]. Так, попри прагматичну гнучкість законодавця в підходах до детермінації конвенційних принципів протидії корпоративній злочинності, зокрема в частині фінансування тероризму й поширенню зброї, корупційних правопорушень, легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, сприяння організованій злочинності, на нашу думку, така новелізація була передчасною, непослідовною й необґрунтованою.

Незважаючи на термінальну поспішність в імплементації міжнародних стандартів відповідальності корпорацій, попри неодноразові спроби впровадження інших видів відповідальності, по-перше, стала каталізатором дефектів юридичної техніки й порушення принципу юридичної визначеності, з іншої ж сторони – наповнила кримінальне законодавство фрагментарно архаїчними принципами й положеннями, що мають вочевидь штучний, неприродний останньому характер. Окрім того, гострою проблемою залишається відсутність належного гарантійного поля для забезпечення прав юридичних осіб в кримінальних провадженнях, зокрема дотримання конституційного права власності й законодавчих гарантій свободи підприємництва й захисту ділової репутації, не говорячи вже про відсутність елементарної сублімації норм Розділу XIV-1 КК України з іншими бланкетними та відсилочними нормами (скажімо, перебігу строків давності, термінальної дії, відповідності ознакам складів тощо).

Досліджувана проблематика дає змогу звернути увагу й на інші дефекти детермінації принципів відповідальності юридичних осіб, скажімо, невизначеності правового статусу юридичної особи як учасника кримінально-правових та кримінально-процесуальних відносин, необхідності постійного застосування аналогії, прогалин в частині відповідальності філій, представництв, об'єднань, що в силу реалізації власної диспозиції, гарантованої законом (релігійні організації) чи договірним реагуванням (просте товариство) діють без статусу юридичної особи.

В цьому аспекті варто звернути увагу на положення ч. 3 ст. 96-4 КК України стосовно прагматичного включення законодавцем превенції реорганізаційних процедур, що тим не менше, є поверховою і чи не найбільшою мірою суперечить принципам справедливості. Саме тому, пропонується доповнення даної статті положеннями про обізнаність або повинність уповноважених осіб бути обізнаними про злочинність походження прав, обов'язків, речей та (чи) майна, що перебувало б в узгодженні із положеннями цивільного законодавства в частині добросовісного володіння. Паралельно, неоднозначність розуміння

викликає понятійний апарат інституту, категорія інтересу, що не знаходить компетентного тлумачення в науці й правозастосуванні, заключності абсолютної вини юридичної особи, прив'язка діяння в інтересах юридичної особи до матеріальних наслідків тощо!

Актуалізації реформ кримінального законодавства [2] вимагає перегляду чинної диференційованої системи заходів кримінально-правового впливу з огляду на їх низьку прикладну та інтерпретаційну здатність, що підтверджують дані Єдиного державного реєстру судових рішень. З огляду на функціональну спрямованість і досвід європейських країн, важливим кроком для України, на нашу думку, є розширення цих заходів, зокрема, заборонаю на здійснення певних видів діяльності, отримання та використання субсидій, дотацій, інших форм фінансової підтримки, що надходять із державних джерел фінансування, обмеженням як емітента, володільця певних прав, зокрема на ліцензійних умовах. Альтернативою також можуть слугувати тимчасова реорганізація, встановлення контролю тощо.

Також слід вказати на необхідність знаходження дотичних із іншими інститутами кримінального права, зокрема співучасті, попередньої злочинної діяльності, множинності, перебігу строків давності тощо. Триваючим залишається питання розробки підзаконних гарантій застосування більш сприятливого закону про кримінальну відповідальність до юридичних осіб в часовому та просторовому аспектах, перегляду субстативного характеру такої відповідальності тощо [3].

Отже, в розрізі аналізованої тематики, вдосконалення інституту заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб має принципове значення в аспектах дієвої протидії корпоративній злочинності, здійснення ефективної антикорупційної політики, соціально-економічної стратегії, сприяння інвестиційній політиці, відкриття нових горизонтів міжнародного співробітництва на європейському і світовому ґрунті!

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Текст проекту нового Кримінального Кодексу станом на 29 березня 2021 року. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка, 10-те вид., переробл. та доп. Київ: ВД «Дакор», 2018. 1360 с.